

PAPROTKA (29) *sb f*

Oba a jasne (w tym w pierwszym 1 r. błędne znakowanie); -o- (2), [-ó-].

sg *N* paprotka (13). ◇ *G* paprotki (9). ◇ *I* paprotką (7).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVII – XVIII w.

1. *bot. Polypodium vulgare L. (Rost); paprotka, bylina z rodziny paprotkowatych (Polypodiaceae) o słodkim kłęczu, stosowana w lecznictwie; polypodium Mącz, Calep, Cn; filicula Mącz, Cn (29) : PAprotka iefth ciepła y łucha w trzecim fłopniu, Mocz iey wżitka iefth w korzeniu/ [...] á nawięczy ta Paprotka ktora roście [...] na dębowym korzeniu: iefth nalepřza, Ma mocz rořpądźaiączą wiatrow y wilkołci wyfuřza. FalZioł I 98c; Spaprothką ma być zawřze warzany hanyř/ s kminem/ ábowiem rychley wiathry wypędziř z řywota. FalZioł I 98d, +4b, I 28d, 31a, 50b, 86a (18); Mącz 127a, 308d; Wárzyć teř kurá s páprotką á dáć mu [choremu] ieřć y iuchę pić dla řywotá zmiękczenia: wypądźaićm páprotką czarną żołć SienLek 53v, 53v, 94v, 209v, Xxx3; Calep 819a; [(nagł) POLIPODIVM, FILICULA, Páprótká. (-) TO řiółko zowá Páprótká/ iř ma gáłázki podobné Páproći UrzędowHerb 251a (Linde)].*

W charakterystycznych połączeniach: paprotka pomaga, roście, wypądźa [co]; wziąć ([ile]) paprotki (8); řywot przepuřć paprotką; (u)warzyć (warzany) z paprotką (4).

Wyrażenie: »korzenie (a. korzonki) paprotki« (2): á ty rzećzy weń [w zabitego kura] maią być włoźone/ iako napřzod Cinamon/ Krokos/ hanyř/ lebiodka/ y korzenie paprotki kaźdego řnich podmiarą. FalZioł I 33d, I 51b.

[Zestawienie: »paprotka mniejsza«: UrzędowHerb 124a cf 2.]

2. **[Dem. od „paproć”:**

Zestawienie: »paprotka maluchna« [szyk zmienny]: (nagł) Dryopteris, filicula. Máluchna Páprótká. (-) TA Páproć máła ma liřtek iáko Páprótká mnieyřza: korzeń Páproći wielkiěj podobnj ále mnieyřzy/ ták iř Polipodium ma liřtki/ á korzonki iáko Filicis UrzędowHerb 124a, 470.]